

UZASADNIENIE

Decyzją z 8.05.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 136 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych po rozpatrzeniu wniosku z 10.04.2020 r. odmówił E. G. (1) prawa do świadczenia niezrealizowanego po zmarłej matce G. P.. W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że ze względu na fakt, że przedłożony akt zgonu ze wskazaną wyłącznie datą znalezienia zwłok nie potwierdza daty śmierci osoby zmarłej, lecz jedynie fakt zgonu i datę znalezienia zwłok, organ rentowy nie może samodzielnie dokonać ustalenia daty śmierci a tym samym określić okresu za jaki świadczenie winno zostać wypłacone.

/decyzja k. 131 akt ZUS plik II/

W dniu 9.06.2020 r. E. G. (1) nie zgadzając się z powyższą decyzją złożyła od niej odwołanie. Wniosła o przyznanie prawa do niezrealizowanego świadczenia emerytury oraz dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego przyznanego zmarłej decyzją z 1.04.2020 r. (tzw. trzynastki). Odwołująca wskazała, że zgon jej matki nastąpił nie wcześniej niż w dniu 1.04.2020 r. W dniu 3.04.2020 r. rodzina odnalazła ciało zmarłej, tego dnia wydano kartę zgonu. W portfelu zmarłej, która samodzielnie robiła zakupy, odnaleziono paragon z dnia 1.04.2020 r. Z relacji rejonowego listonosza wynika, że miał on osobisty kontakt ze zmarłą w dniu 1.04.2020 r.

/odwołanie k. 3-5/

W odpowiedzi na odwołanie z 18.06.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniu skarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k. 10/

W toku dalszego procesu wnioskodawczyni poparła odwołanie. Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania, podnosząc, iż ustawa o dodatkowym rocznym świadczeniu nie zawiera odniesienia do art. 136 ustawy o emeryturach i rentach FUS.

/stanowiska 00:00:56 - płyta CD k. 28/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Matka wnioskodawczyni E. G. (2) P. była uprawniona do emerytury od 11.11.2004 r. Termin płatności ostatnio przyznanej emerytury ustalono na 6 dzień każdego miesiąca.

/bezsporne, decyzje k. 43 -43v i nast. akt ZUS plik I, k. 29-32 akt ZUS plik II/

Decyzją z 1.04.2020 r. ZUS I Oddział w Ł. przyznał G. P. na podstawie art. 2-7 oraz art. 11-13 pkt 4 ustawy z 9.01.2020 r. o dodatkowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów rencistów dodatkowe roczne świadczenie pieniężne w kwocie 1.200 zł.

/decyzja k. 8/

G. P. zamieszkiwała sama w Ł. przy ul. (...) do chwili śmierci. Była rozwiedziona. Posiadała dorosłą córkę – wnioskodawczynię E. G. (1).

/bezsporne, odpis skrócony aktu zgonu k. 130 akt ZUS plik II/

Ostatni osobisty kontakt z rodziną G. P. miała 31.03.2020 r. Tego dnia odwiedził ją syn wnioskodawczyni A. P., który jest pod adresem zamieszkania babki zameldowany.

/zeznania świadka A. P. 00:17:40 - płyta CD k. 28/

W dniu 1.04.2020 r. w godzinach 10.00-12.00 G. P. odbyła rozmowę z listonoszem R. K.. Zeszła na dół klatki schodowej i pytała go o emeryturę.

/zeznania świadka R. K. 00:01:40 - płyta CD k. 58, zeznania wnioskodawczynie 00:27:10 w zw. z 00:02:59 - płyta CD k. 28/

W dniu 2.04.2020 r. G. P. nie odbierała połączeń telefonicznych od rodziny. Nie zawsze odbierała połączenia.

/zeznania wnioskodawczynie 00:27:10 w zw. z 00:02:59 - płyta CD k. 28/

W dniu 3.04.2020 r. ok. godz. 10.00 do mieszkania G. P. udał się syn wnioskodawczynie. Wówczas zobaczył swoją babkę leżącą na podłodze, twarzą do podłogi, nie dającą oznak życia. Zwłoki miały plamy, nie było płynów ani obrzęków. Na miejsce przybył także mąż wnioskodawczynie C. G..

/zeznania świadka A. P. 00:17:40 - płyta CD k. 28, zeznania świadka C. G. 00:11:35 - płyta CD k. 28, zeznania wnioskodawczynie 00:27:10 w zw. z 00:02:59 - płyta CD k. 28/

Tego samego dnia ok. godz. 15.00 do mieszkania zmarłej przybył wezwany przez syna wnioskodawczynie lekarz POZ w osobie A. G.. Lekarz z uwagi na obostrzenia związane z obowiązującym wówczas w Polsce stanem pandemii był ubrany w ochronną odzież medyczną. W badaniu fizykalnym stwierdzono zgon G. P. przed przybyciem lekarza, bez podejrzenia udziału osób trzecich. W rozpoznaniu wskazano: nagła śmierć, przyczyna nieznana.

/dokumentacja medyczna k. 38, zeznania świadka A. P. 00:17:40 - płyta CD k. 28, zeznania świadka C. G. 00:11:35 - płyta CD k. 28, zeznania świadka A. G. 00:03:03 - płyta CD k. 52, zeznania wnioskodawczynie 00:27:10 w zw. z 00:02:59, 00:23:58 - płyta CD k. 28/

Stężenie zwłok nie było całkowite. Stężenie rozwija się od 3 godzin do 3 dni. Nie było rozkładu zwłok. Śmierć mogła nastąpić od 6 godzin do 2 dni wcześniej.

/zeznania świadka A. G. 00:03:03 - płyta CD k. 52/

W portfelu zmarłej, która samodzielnie robiła zakupy, mąż wnioskodawczynie odnalazł paragon z dnia 1.04.2020 r. godz. 7:12, z pobliskiego sklepu (...). Płatność była gotówkowa.

/paragon k. 6, zeznania świadka A. P. 00:17:40 - płyta CD k. 28, zeznania świadka C. G. 00:11:35 - płyta CD k. 28, zeznania wnioskodawczynie 00:27:10 w zw. z 00:02:59 - płyta CD k. 28/

W rozmowie z dnia 3.04.2020 r. z listonoszem wnioskodawczynie powzięła wiedzę o osobistym kontakcie listonosza z G. P. w dniu 1.04.2020 r. w godzinach przedpołudniowych.

/zrzut ekranu telefonu k. 7, zeznania wnioskodawczynie 00:27:10 w zw. z 00:02:59 - płyta CD k. 28/

W odpisie skróconym aktu zgonu G. P. wskazano jako datę znalezienia zwłok 3.04.2020 r., godzinę znalezienia zwłok 14:30, miejsce znalezienia zwłok Ł..

/odpis skrócony aktu zgonu k. 130 akt ZUS plik II/

W dniu 10.04.2020 r. E. G. (1) jako uprawniona, wystąpiła z wnioskiem o wypłatę niezrealizowanych świadczeń po matce G. P., tj. emerytury.

/bezsporne, wniosek k. 127-128v akt ZUS plik II/

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty znajdujące się

w aktach sprawy i aktach rentowych, których nie kwestionowała żadna ze stron postępowania, oraz w oparciu o osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań świadków: A. P. będącego wnukiem zmarłej, którą ostatni raz przed jego śmiercią świadek widział w dniu 31.03.2020 r., R. K. – listonosza, który rozmawiał z G. P. w dniu 1.04.2020 r., C. G. – męża wnioskodawczynie przybyłego na miejsce zdarzenia w dniu 3.04.2020 r., A. G. będącej lekarzem stwierdzającym zgon zmarłej w dniu 3.04.2020 r. a także zeznania wnioskodawczynie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Niezrealizowane świadczenia Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłaca osobom ściśle określonym w art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 53 z późniejszymi zmianami), zgodnie z jego brzmieniem w razie śmierci osoby, **która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą**, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Zatem niezrealizowane świadczenie emerytalne lub rentowe w rozumieniu zacytowanego art. 136 ust. 1, to takie świadczenie, do którego prawo zostało już ustalone lub co najmniej osoba uprawniona wystąpiła o nie jeszcze za życia, ale nie zostało ono jej wypłacone, niezależnie od przyczyn opóźnienia w wypłacie świadczenia. A contrario świadczenie zrealizowane to takie świadczenie, które dotarło do rąk osoby uprawnionej albo zostało przekazane na konto bankowe wskazane przez uprawnionego. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 4 grudnia 2013 r., sygn. akt III AUa 386/13, LEX nr 1428144).

Roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania (art. 136 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Natomiast zgodnie z treścią art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 9 stycznia 2020 r. o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. z 2020 r., poz. 321 ze zm.) w sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, **z wyjątkiem art. 136 tej ustawy.**

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia, czy E. G. (1) przysługuje prawo do wypłaty emerytury oraz dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego G. P. w ramach świadczenia niezrealizowanego.

Jak wynika z wcześniej zacytowanych przepisów niezbędną przesłanką przyznania prawa do niezrealizowanego świadczenia po osobie zmarłej jest uprzednie wystąpienie przez tę osobę z wnioskiem o przyznanie świadczenia. W niniejszej sprawie warunek ten został spełniony. Bezsprzeczne jest bowiem, że matce wnioskodawczynie E. G. (2) P. przysługiwało prawo do emerytury na podstawie decyzji zawartych w aktach rentowych.

Jak ustalił Sąd, E. G. (1) w dniu 10.04.2020 r. wystąpiła z wnioskiem o wypłatę niezrealizowanych świadczeń po matce G. P., tj. emerytury.

Na skutek tego wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję odmawiającą E. G. (1) wypłaty świadczenia niezrealizowanego po zmarłej G. P. z uwagi na fakt, że przedłożony akt zgonu ze wskazaną wyłącznie datą znalezienia zwłok nie potwierdza daty śmierci osoby zmarłej, lecz jedynie fakt zgonu i datę znalezienia zwłok, organ rentowy nie może samodzielnie dokonać ustalenia daty śmierci a tym samym określić okresu za jaki świadczenie winno zostać wypłacone.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga fakt, że art. 95 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 463 z późn. zm.) reguluje kwestię elementów aktu zgonu wskazując, że akt zgonu powinien m.in. zawierać datę, godzinę oraz miejsce zgonu albo jeżeli nie są znane - datę, godzinę oraz miejsce znalezienia zwłok.

Przepis ten wymiennie zatem traktuje datę wpisaną do aktu zgonu – jest nią albo data faktycznego zgonu albo data znalezienia zwłok.

Niesłusznym jest natomiast twierdzenie organu rentowego, że otrzymawszy niepełny akt zgonu w zakresie braku oznaczenia daty i miejsca zgonu, brak jest podstaw do wypłaty na rzecz odwołującej niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce. Wskazać bowiem należy, że obowiązujące przepisy prawne nie przewidują postępowania o uzupełnienie karty zgonu. Co istotniejsze z przepisu art. 94 ust. 2 pkt. 2 ww. ustawy wynika, że karta zgonu powinna zawierać datę, godzinę oraz miejsce zgonu albo jeżeli nie są znane - datę, godzinę oraz miejsce znalezienia zwłok. Również zgodnie ze wzorem karty zgonu, określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz. U. z 2015 r. poz. 231), wydanego na podstawie art. 144 ust. 7 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego, podaje się datę i godzinę zgonu **albo** datę i godzinę znalezienia zwłok. Skoro zatem akt zgonu sporządza się na podstawie karty zgonu i/lub protokołu zgonu, które - zgodnie z powołanymi przepisami - zawierały datę znalezienia zwłok, to akt zgonu – wbrew twierdzeniom organu rentowego - nie mógł zawierać daty zgonu. Ponadto, zgodnie z art. 95 ust. 1 pkt. 4 powołanej ustawy, akt zgonu może zawierać datę zgonu **albo** jeżeli nie są znane - datę znalezienia zwłok. Wychodząc bowiem naprzeciw potrzebie usunięcia ułomnych dotychczasowych przepisów ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego, sugerujących w swym literalnym brzmieniu alternatywność wpisywania do aktu zgonu daty, godziny i miejsca zgonu bądź daty, godziny i miejsca znalezienia zwłok, wprowadzono regułę, że treść aktu zgonu obejmuje datę, godzinę oraz miejsce zdarzenia, zaś ulokowanie w akcie zgonu informacji identyfikujących czas i miejsce ujawnienia zwłok miało rangę wyjątku i dopuszczalne było tylko i wyłącznie wtedy, gdy nie są znane dane, umiejscawiające zgon w czasoprzestrzeni. Powyższa formuła oznacza, że względny obowiązek zamieszczenia w akcie zgonu danych, dotyczących znalezienia zwłok, będzie aktywizował się jedynie wówczas, gdy niemożliwe będzie ustalenie daty, godziny i miejsca śmierci osoby zmarłej. Za potrzebą takiej modyfikacji przemawia zresztą tak cel rejestrowania przez organy administracji publicznej zdarzeń wpływających na stan cywilny osób, jak i doniosłość informacji odnośnie do daty, godziny, miejsca zgonu, przypisywanej jej m.in. prawa spadkowego.

Taka też sytuacja ma miejsce w rozpoznawanej sprawie. Z uwagi zatem na fakt, że karta zgonu zmarłego zawiera wszystkie niezbędne dane wymagane ww. przepisami, niesłusznym jest stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, iż brak wskazania w odpisie skróconym aktu zgonu daty zgonu, a wskazanie wyłącznie daty, godziny oraz miejsca znalezienia zwłok, uniemożliwia przyznania na rzecz odwołującemu prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce.

W przedłożonym do wniosku odpisie skróconym aktu zgonu G. P. wskazano jako datę znalezienia zwłok 3.04.2020 r., godzinę znalezienia zwłok 14:30, miejsce znalezienia zwłok Ł..

Okoliczność ta winna więc, w ocenie Sądu Okręgowego, stanowić dla organu rentowego podstawę przyjęcia daty, do której niezrealizowane świadczenie jest należne.

Niezależnie od powyższego stwierdzenia uznać należy, że data znalezienia zwłok G. P. to 3.04.2020 r., natomiast w dniu 31.03.2020 r. G. P. miała osobisty kontakt z wnukiem a w dniu 1.04.2020 r. rankiem zrobiła zakupy a następnie rozmawiała z listonoszem. W dniu 2.04.2020 r. rodzina G. P. nie mogła się do niej dodzwonić przy czym nie zawsze odbierała ona połączenia telefoniczne od rodziny, a zatem nie jest to równoznaczne z jej zgonem. W dniu 3.04.2020 r. G. P. odwiedził wnuk w mieszkaniu i znalazł jej zwłoki. Tego dnia wezwany przez rodzinę lekarz POZ stwierdził zgon przed przybyciem lekarza. Ustalono, że śmierć mogła nastąpić od 6 godzin do 2 dni przed znalezieniem zwłok, zatem data wskazana jako data znalezienia zwłok, należy traktować na równi z data zgonu.

Zaznaczyć należy także, że w myśl art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W okolicznościach niniejszej sprawy niesporne jest, że wnioskodawczyni jest osobą z kręgu uprawnionych do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym w rozumieniu przywołanego wcześniej art. 136 ust 1.

Skoro więc odwołująca wystąpiła z wnioskiem o przyznanie jej prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłej matce w terminie określonym w zacytowanym wyżej art. 136 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (a uczyniła to w dniu 10.04.2020 r.), stwierdzić należało, że spełnione zostały przesłanki do przyznania jej prawa do wypłaty emerytury w ramach świadczenia niezrealizowanego.

Mając za uwagę wszystkie przytoczone wyżej okoliczności niniejszej sprawy oraz treść powołanych przepisów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

W pozostałym zakresie, tj. w zakresie żądania wnioskodawczyni o przyznanie prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia w postaci dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego przyznanego zmarłej decyzją z 1.04.2020 r. odwołanie podlegało oddaleniu wobec braku podstawy prawnej żądania (punkt 2 sentencji). Zastosowanie art. 136 ustawy o emeryturach i rentach do przepisów ustawy o dodatkowym świadczeniu rocznym zostało bowiem wprost wyłączone na mocy cytowanego wyżej art. 13 ust. 1 pkt 4 ustawy o dodatkowym świadczeniu rocznym.

K.W.